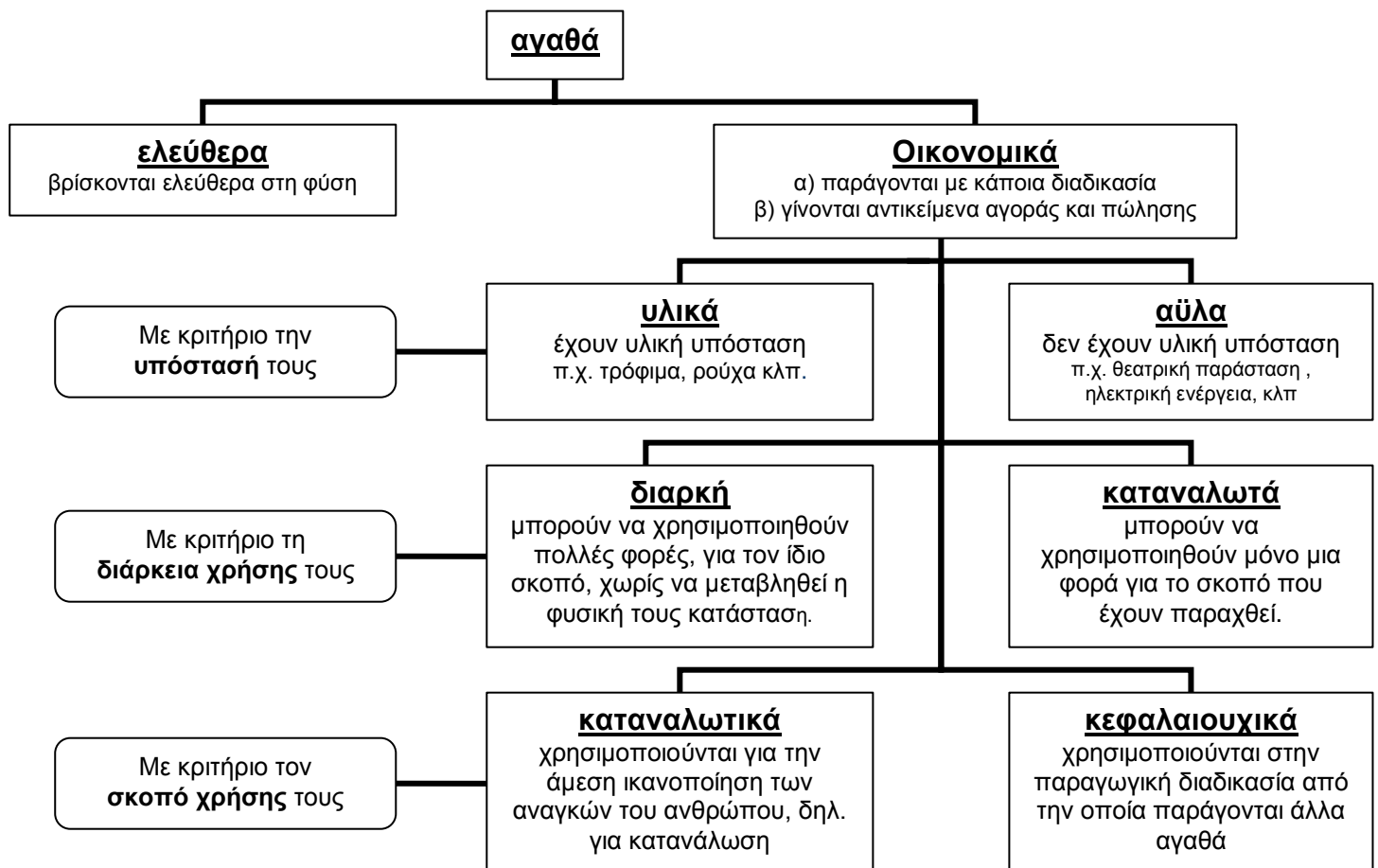

αντικείμενο της Πολιτικής Οικονομίας (ή της Οικονομικής Επιστήμης) είναι η μελέτη των οικονομικών προβλημάτων (τα οποία κατατάσσουμε σε τέσσερις κατηγορίες), που δημιουργούνται μέσα σε μια κοινωνία,:

1. Ποια **προϊόντα** παράγονται σε μια κοινωνία και σε **τι ποσότητες**;
2. Με **ποιον τρόπο** παράγονται αυτά τα προϊόντα; (**επιλογή τεχνολογίας**)
3. Πως γίνεται η **διανομή** των προϊόντων στα μέλη της κοινωνίας, δηλ. ποια κριτήρια τίθενται ώστε να μοιραστεί η συνολική παραγωγή;
4. Πως μπορεί να **αυξηθεί η ποσότητα** των παραγομένων προϊόντων, πως δηλ. **αναπτύσσεται** η οικονομία μιας κοινωνίας;

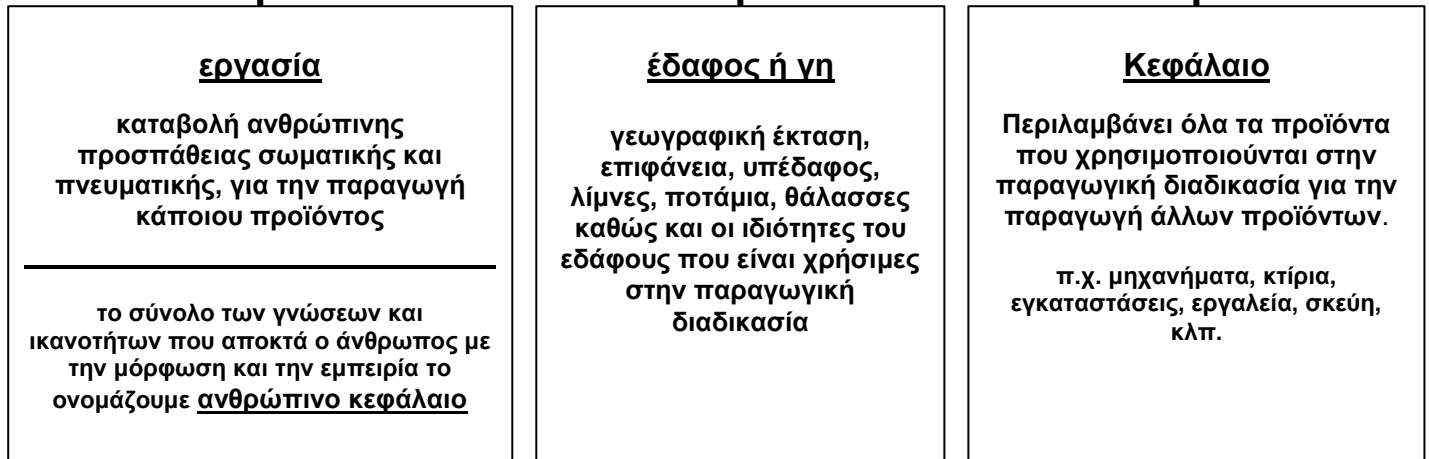
ιδιότητες των αναγκών

<p><u>εξέλιξη:</u></p> <p><u>διαφοροποίηση των αγαθών</u> που χρησιμοποιούνται για την ικανοποίηση της ίδιας ανάγκης.</p> <p>(π.χ. ανάγκη για θέρμανση: σόμπες ξύλου, σόμπες πετρελαίου, καλοριφέρ, κλπ.).</p>	<p><u>πολλαπλασιασμός:</u></p> <p><u>δημιουργία νέων αναγκών.</u></p> <p>(π.χ. ανάγκη για ηλεκτρονικό υπολογιστή)</p>	<p><u>κορεσμός:</u></p> <p>οι ανάγκες ως σύνολο είναι ακόρεστες, αλλά κάθε μια ξεχωριστά υπόκεινται σε προσωρινό κορεσμό. Δηλ. σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο, όσο αυξάνεται η ποσότητα ενός συγκεκριμένου αγαθού που χρησιμοποιείται για την ικανοποίηση μιας ανάγκης, τόσο η ένταση αυτής της ανάγκης μειώνεται, ώσπου επέρχεται πλήρης ικανοποίηση ή κορεσμός.</p>
<p><u>Βασικοί λόγοι που συντελούν στον πολλαπλασιασμό και την εξέλιξη των αναγκών:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>τεχνολογία</u> 2. <u>μίμηση</u> 3. <u>συνήθεια</u> 4. <u>διαφήμιση</u> 		

Αγορά: περιλαμβάνει όλα τα μέσα με τα οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί μια αγοραπωλησία και όλους τους σχετικούς χώρους.

Συντελεστές παραγωγής
(τα στοιχεία που συντελούν στην παραγωγική διαδικασία)

Πολλοί οικονομολόγοι υποστηρίζουν ότι υπάρχει και ένας τέταρτος συντελεστής παραγωγής η επιχειρηματικότητα και εννοούν την ικανότητα που έχουν ορισμένοι άνθρωποι να διαβλέπουν κέρδος σε διάφορες οικονομικές δραστηριότητες και αναλαμβάνουν να συνδυάσουν τους άλλους τρεις συντελεστές, για να γίνει η παραγωγή.

Τα στοιχεία που αποτελούν τους συντελεστές παραγωγής μετατρέπονται σε συντελεστές όταν χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία.

Όταν δεν χρησιμοποιούνται είναι εν δυνάμει συντελεστές παραγωγής.

Το χαρακτηριστικό στοιχείο των συντελεστών παραγωγής είναι ότι για κάθε χρονική περίοδο και για κάθε οικονομία θεωρούνται δεδομένοι.

Σε μακροχρόνιες περιόδους το μέγεθός τους μεταβάλλεται, αλλά βραχυχρόνια μπορούν να θεωρηθούν δεδομένοι.

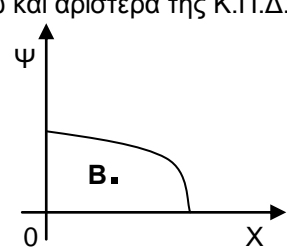
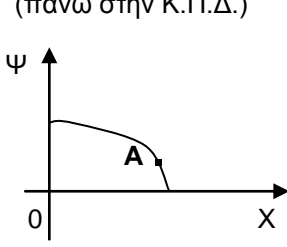
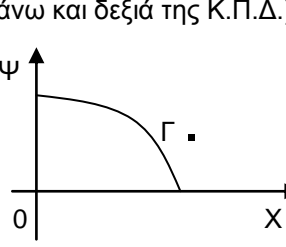
Επειδή οι παραγωγικοί συντελεστές βρίσκονται σε στενότητα και τα προϊόντα που παράγονται από αυτούς βρίσκονται σε στενότητα, ενώ οι ανάγκες των ανθρώπων είναι σχετικά μεγάλες, γι' αυτό τα προϊόντα είναι περιορισμένα σε σχέση με τις ανάγκες των ατόμων.

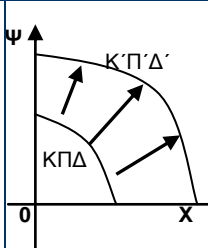
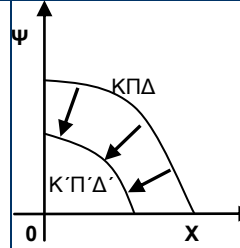
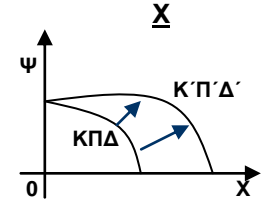
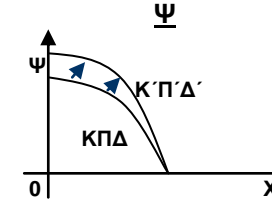
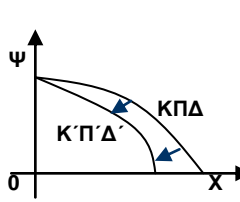
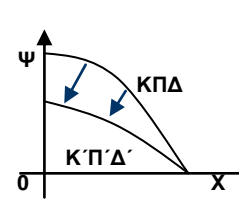
Το κύριο οικονομικό πρόβλημα κάθε κοινωνίας προέρχεται από τη διαφορά που υπάρχει μεταξύ του πλήθους των αναγκών που επιδιώκουν οι άνθρωποι να ικανοποιήσουν και του περιορισμένου όγκου των αγαθών που υπάρχουν για την ικανοποίηση αυτών των αναγκών.

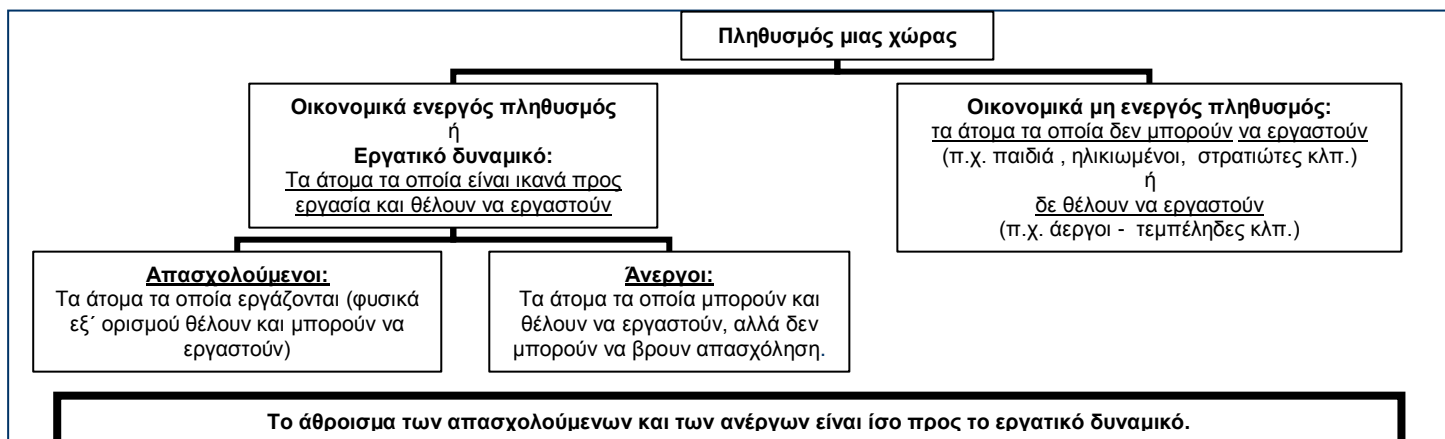
Η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων (Κ.Π.Δ.): δείχνει τις μεγαλύτερες ποσότητες ενός προϊόντος που είναι δυνατό να παραχθούν σε μια οικονομία για κάθε δεδομένη ποσότητα του άλλου προϊόντος.

Οι βασικές υποθέσεις πάνω στις οποίες στηρίζεται η Κ.Π.Δ.:

1. η οικονομία χρησιμοποιεί όλους τους παραγωγικούς συντελεστές που έχει στη διάθεσή της αποδοτικά (ορθολογικά)
2. η τεχνολογία της παραγωγής είναι δεδομένη.
3. η οικονομία παράγει μόνο δύο προϊόντα.

<p>ΕΦΙΚΤΟΣ συνδυασμός (υποαπασχόληση). (κάτω και αριστερά της Κ.Π.Δ.)</p> 	<p>ΜΕΓΙΣΤΟΣ ή ΑΡΙΣΤΟΣ συνδυασμός. (πάνω στην Κ.Π.Δ.)</p> 	<p>ΑΝΕΦΙΚΤΟΣ συνδυασμός (πάνω και δεξιά της Κ.Π.Δ.)</p>
--	---	--

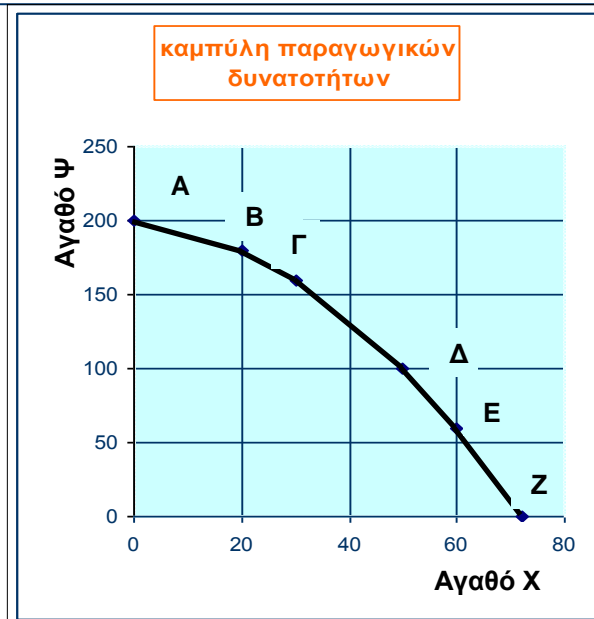
<p>Η Κ.Π.Δ. μπορεί να μετατοπιστεί δεξιά:</p>		<p>Η Κ.Π.Δ. μπορεί να μετατοπιστεί αριστερά:</p>	
<p>1. αν αυξηθούν οι παραγωγικοί συντελεστές (π.χ. εισόδος εργατικού δυναμικού λόγω οικονομικής μετανάστευσης, εξεύρεση νέων πηγών ενέργειας, κ.λ.π.)</p> <p>2. αν βελτιωθεί η τεχνολογία.</p> <p>3. αν αυξηθούν οι παραγωγικοί συντελεστές και ταυτόχρονα βελτιωθεί η τεχνολογία.</p>	 <p>ΚΠΑ: αρχική Κ'Π'Δ': τελική</p>	<p>1. αν μειωθούν οι παραγωγικοί συντελεστές (π.χ. έξοδος εργατικού δυναμικού λόγω οικονομικής μετανάστευσης, υποβάθμιση-μείωση των πηγών ενέργειας, κ.λ.π.)</p> <p>2. αν χειροτερέψει η τεχνολογία.</p> <p>3. αν μειωθούν οι παραγωγικοί συντελεστές και ταυτόχρονα χειροτερέψει η τεχνολογία.</p>	 <p>ΚΠΑ: αρχική Κ'Π'Δ': τελική</p>
<p>βελτίωση της τεχνολογίας του αγαθού X</p> <p>ΚΠΑ: αρχική Κ'Π'Δ': τελική</p>	<p>βελτίωση της τεχνολογίας του αγαθού Ψ</p> <p>ΚΠΑ: αρχική Κ'Π'Δ': τελική</p>	<p>χειροτέρευση της τεχνολογίας του αγαθού X</p> <p>ΚΠΑ: αρχική Κ'Π'Δ': τελική</p>	<p>χειροτέρευση της τεχνολογίας του αγαθού Ψ</p> <p>ΚΠΑ: αρχική Κ'Π'Δ': τελική</p>

Κόστος Ευκαιρίας ή Εναλλακτικό Κόστος

Ο παρακάτω πίνακας δείχνει τις παραγωγικές δυνατότητες μιας οικονομίας, όταν αυτή απασχολεί πλήρως και αποδοτικά στην παραγωγή δύο αγαθών (Ψ και Χ), όλους τους παραγωγικούς συντελεστές που έχει στη διάθεσή της και η τεχνολογία είναι δεδομένη.

συνδυασμοί	αγαθό Χ	αγαθό Ψ	ΚΕ _Χ (σε όρους του Ψ)	ΚΕ _Ψ (σε όρους του Χ)
A	0	200		
			1.00	1.00
B	20	180		
			2.00	0.50
Γ	30	160		
			3.00	0.30
Δ	50	100		
			4.00	0.25
E	60	60		
			5.00	0.20
Z	72	0		

Το κόστος ευκαιρίας του αγαθού Χ (σε όρους του Ψ), (ΚΕ_Χ) ορίζεται ως το πηλίκο της διαφοράς (θυσίας) του Ψ (ΔΨ) προς τη διαφορά (παραγωγή) του Χ (ΔΧ).

$$ΚΕ_X = \frac{\Delta\Psi}{\Delta X} = \frac{\text{Μονάδες του αγαθού Ψ που θυσιάζονται}}{\text{Μονάδες του αγαθού Χ που παράγονται}}$$

Παρατηρώντας τον παραπάνω πίνακα διαπιστώνουμε τα παρακάτω:

1. Σε ένα πίνακα που περιέχει συνδυασμούς παραγωγής δυο αγαθών, κοστίζει εκείνο του οποίου η παραγωγή ξεκινά από το μηδέν και αυξάνεται (στο παράδειγμά μας το Χ). Αν όμως κοιτάξουμε τον πίνακα αντίστροφα (από το Ζ προς το Α) τότε κοστίζει το άλλο αγαθό. (στο παράδειγμά μας το Ψ).

2. Το κόστος ευκαιρίας είναι πάντα θετικός αριθμός. Έτσι όταν αφαιρούμε τις ποσότητες των αγαθών, καθώς μεταβαίνουμε από τον ένα συνδυασμό στον άλλο, αφαιρούμε αντίστροφα.

συνδυασμοί	αγαθό Χ	αγαθό Ψ	ΚΕ _Χ (σε όρους του Ψ) = ΔΨ/ΔΧ (A→B)
A	↑ 0	200 ↓	
			$\frac{200 - 180}{20 - 0} = 1$
B	20 ↓	180 ↓	

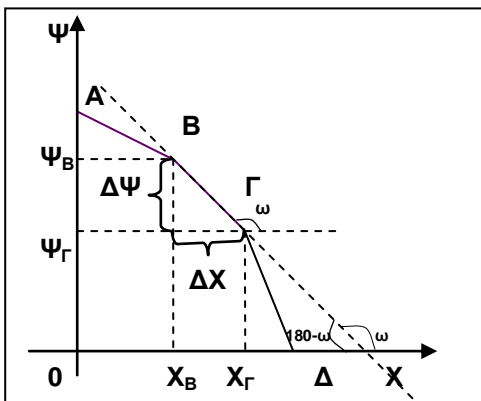
3. Στις περισσότερες περιπτώσεις το κόστος ενός αγαθού σε όρους κάποιου άλλου είναι αυξανόμενο, δηλαδή για να παραχθεί κάθε φορά μια επιπλέον μονάδα του ενός αγαθού, θυσιάζονται ολοένα και περισσότερες μονάδες από το άλλο αγαθό.
4. Για να ελέγξουμε το είδος του κόστους (αν είναι αύξον, σταθερό ή φθίνον) ελέγχουμε από το σημείο που η παραγωγή αρχίζει από το μηδέν. Στο παράδειγμά μας για το αγαθό Χ αρχίζουμε από το Α μέχρι το Ζ. Το ΚΕ_Χ είναι αυξανόμενο (1, 2, 3, 4, 5). Για το αγαθό Ψ από το συνδυασμό Ζ μέχρι και το Α, το ΚΕ_Ψ είναι αυξανόμενο (0.2, 0.25, 0.3, 0.5, 1.0).

5. $ΚΕ_X = \frac{\Delta\Psi}{\Delta X}$ και $ΚΕ_Ψ = \frac{\Delta X}{\Delta\Psi}$ άρα $ΚΕ_X = \frac{1}{ΚΕ_Ψ}$ και $ΚΕ_Ψ = \frac{1}{ΚΕ_X}$

Τα κόστη ευκαιρίας δυο αγαθών είναι αντίστροφα μεταξύ τους

η μαθηματική υπόσταση του Κόστους ευκαιρίας

Αν σε κάποιο σημείο μιας Κ.Π.Δ. υπολογίσουμε την κλίση της, τότε θα προκύψει ότι αυτή ταυτίζεται σε (απόλυτη τιμή) με το κόστος ευκαιρίας στο σημείο υπολογισμού.

$$\text{Κλίση Κ.Π.Δ. (ΒΓ)} = \epsilon\phi \omega = - \epsilon\phi (180-\omega) = - \Delta\Psi / \Delta\chi$$

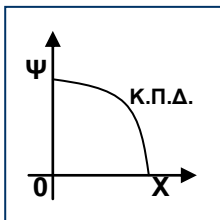
$$\text{Κόστος ευκαιρίας του } \chi \text{ (σε όρους του } \Psi \text{) από το Β στο } \Gamma = \Delta\Psi / \Delta\chi$$

$$\text{Δηλαδή } \text{ΚΕΧ}_{\text{Β} \rightarrow \Gamma} = | \text{κλίση Κ.Π.Δ.}_{\text{ΒΓ}} |$$

Η κλίση της Κ.Π.Δ. είναι πάντοτε αρνητική, αφού σύμφωνα με τις προϋποθέσεις της Κ.Π.Δ. οι οποίες υπαγορεύονται από το κύριο οικονομικό πρόβλημα, η παραγωγή του αγαθού Χ προϋποθέτει θυσία (μείωση) του αγαθού Ψ.

Το κόστος ευκαιρίας ως έννοια δηλώνει απώλεια δηλαδή θυσία μονάδων αγαθού.

μορφές Κ.Π.Δ. και κόστος ευκαιρίας

1. Το κόστος ευκαιρίας είναι αυξανόμενο.

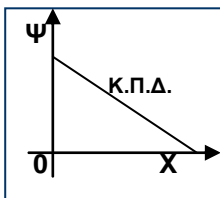
2. Η Κ.Π.Δ. έχει τέτοια μορφή ώστε να στρέφει τα κοίλα προς την αρχή των αξόνων.

3. Οι παραγωγικοί συντελεστές δεν είναι το ίδιο κατάλληλοι για την παραγωγή των δύο αγαθών.

Είναι η πιο συνηθισμένη περίπτωση και σημαίνει ότι οι παραγωγικοί συντελεστές δεν είναι το ίδιο κατάλληλοι για την παραγωγή κάθε αγαθού.

Για παράδειγμα κάθε εργαζόμενος δεν είναι το ίδιο αποδοτικός όταν παράγει βαμβάκι και όταν παράγει ηλεκτρονικούς υπολογιστές (Η/Υ).

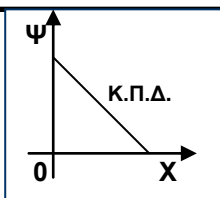
Αν παράγεται μόνο βαμβάκι και η κοινωνία επιθυμεί να παραγάγει και κάποιους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, πρέπει να αποσπάσει από την παραγωγή βαμβακιού παραγωγικούς συντελεστές που είναι περισσότερο κατάλληλοι για την παραγωγή Η/Υ. Καθώς αυξάνεται όμως η παραγωγή Η/Υ, θα αποσπώνται από την παραγωγή βαμβακιού, παραγωγικοί συντελεστές που θα είναι όλο και λιγότερο κατάλληλοι για την παραγωγή Η/Υ και περισσότερο κατάλληλοι για την παραγωγή βαμβακιού. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα όλο και μικρότερες αυξήσεις στον αριθμό των παραγόμενων Η/Υ και όλο και μεγαλύτερη θυσία βαμβακιού.. Δηλαδή για κάθε επιπλέον Η/Υ θα θυσιάζονται όλο και περισσότερα κιλά βαμβακιού, επομένως το κόστος ευκαιρίας θα είναι αυξανόμενο.

1. Το κόστος ευκαιρίας είναι σταθερό.

2. Η Κ.Π.Δ. είναι ευθεία

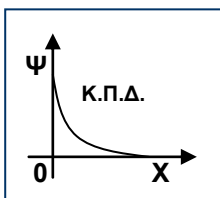
3. Οι συντελεστές παραγωγής είναι το ίδιο κατάλληλοι στην παραγωγή και των δύο αγαθών σε σταθερές μεταξύ τους αναλογίες.

1. το κόστος ευκαιρίας είναι σταθερό και ίσο με ένα.

2. Η Κ.Π.Δ. είναι ευθεία και σχηματίζει με τους άξονες ισοσκελές τρίγωνο.

3. Οι παραγωγικοί συντελεστές είναι εξίσου κατάλληλοι στην παραγωγή των δύο αγαθών.
(π.χ. παραγωγή κριθαριού και σπαραριού)

1. Το κόστος ευκαιρίας είναι φθίνον.

2. Η Κ.Π.Δ. θα έπρεπε να είναι κυρτή προς την αρχή των αξόνων.

3. Αυτή η καμπύλη δεν μπορεί να είναι καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων γιατί δεν περιλαμβάνει άριστους συνδυασμούς, δεν χρησιμοποιούνται αποδοτικά οι παραγωγικοί συντελεστές.

Το φαινόμενο στο οποίο, το κάθε άτομο απασχολείται στην παραγωγή ενός μόνου προϊόντος (ή ακόμη και ενός μέρους κάποιου προϊόντος), ενώ ταυτόχρονα καταναλώνει πολλά προϊόντα στην παραγωγή των οποίων δε συμμετέχει, το ονομάζουμε

καταμερισμό των έργων ή της εργασίας.

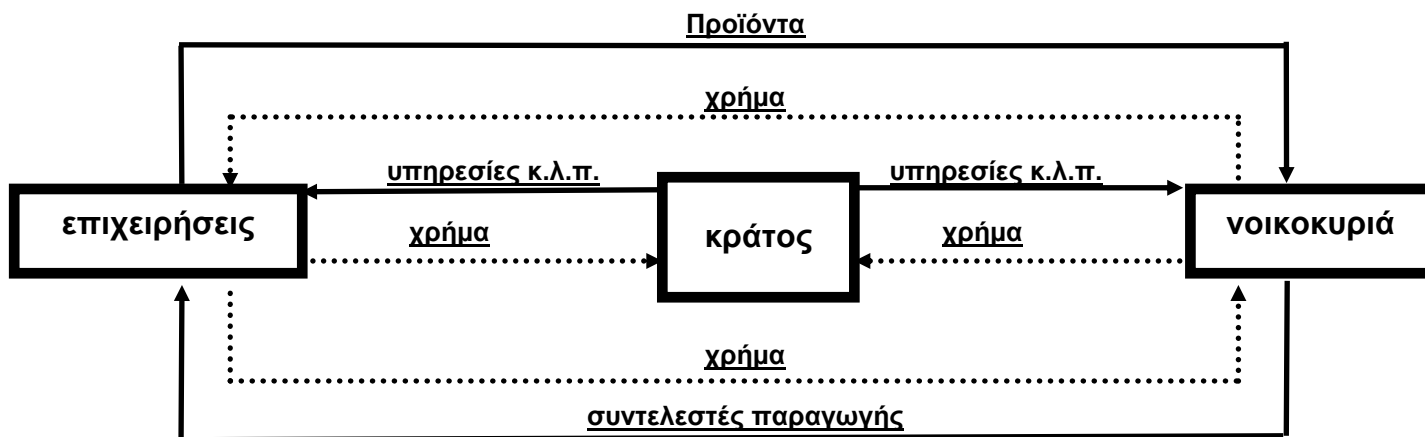
<u>πλεονεκτήματα</u>			<u>μειονέκτημα</u>
1. κάθε άτομο μπορεί να απασχοληθεί εκεί όπου μπορεί να αποδώσει περισσότερο αντί να κάνει ταυτόχρονα και δουλειές στις οποίες δεν είναι αποδοτικό.	2. όταν ένα άτομο ασχολείται με μια μόνο εργασία, αναπτύσσει σιγά σιγά μεγάλη δεξιοτεχνία και ικανότητα στην εργασία αυτή και αυξάνει την απόδοσή του.	3. η μεγάλη εξειδίκευση οδηγεί και σε διάφορες βελτιώσεις του τρόπου με τον οποίο γίνεται η παραγωγή, δηλαδή σε διάφορες εφευρέσεις και αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της παραγωγής.	1. η μεγάλη εξειδίκευση των ανθρώπων σε μια δραστηριότητα που συχνά είναι πολύ περιορισμένη, μετατρέπει την εργασία σε ανιαρή απασχόληση.

Κάθε αντικείμενο που είναι γενικά αποδεκτό ως μέσο συναλλαγής των αγαθών, επέχει θέση χρήματος.

Χρήμα είναι οτιδήποτε η κοινωνία αποδέχεται ως γενικό μέσο ανταλλαγής.

Οικονομικό κύκλωμα: το σύνολο των σχέσεων που δημιουργούνται μεταξύ των βασικών μονάδων ενός οικονομικού συστήματος.

Στην πιο απλή μορφή του περιλαμβάνει τις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων, νοικοκυριών και κράτους και δείχνει τις ροές αγαθών, παραγωγικών συντελεστών και χρήματος που παρατηρούνται στην οικονομία.

1^ο . οι ροές είναι συνεχείς, δηλ. συμβαίνουν σε κάθε χρονική στιγμή

2^ο . οι ροές δεν έχουν πάντοτε το ίδιο μέγεθος δηλ. ο όγκος των συναλλαγών μπορεί να μεταβάλλεται, καθώς η παραγωγική δραστηριότητα αυξάνεται ή μειώνεται.

Η αβεβαιότητα στην οικονομική ζωή.

Η οικονομική ζωή των ανθρώπων επηρεάζεται από την αβεβαιότητα που υπάρχει σχετικά με τα αποτελέσματα των ενεργειών τους.

Η λήψη των αποφάσεων των ατόμων δε βασίζεται στη βεβαιότητα του αποτελέσματος, αλλά στις προσδοκίες που τα άτομα διαμορφώνουν για τα αποτελέσματα των πράξεών τους.

Στην ανάλυση του οικονομικού συστήματος και της λειτουργίας της αγοράς, γίνεται η υπόθεση ότι τα οικονομούμενα άτομα έχουν πλήρη γνώση των δεδομένων που επικρατούν.

Π.χ. Οι εργαζόμενοι γνωρίζουν τους μισθούς που προσφέρουν όλοι οι εργοδότες και μπορούν να επιλέξουν αυτόν που προσφέρει το μεγαλύτερο μισθό, επίσης γνωρίζουν όλες τις θέσεις εργασίας που θα μπορούσαν να απασχοληθούν.

Οι επιχειρηματίες γνωρίζουν όλες τις τιμές των παραγωγικών συντελεστών και την κατάσταση των αγορών.

Οι καταναλωτές γνωρίζουν τις τιμές των προϊόντων που προσφέρονται στην αγορά.